

Posudek na bakalářskou práci Martina Vodňanského *Zobrazení severoamerických Indiánů v americké kinematografii v 80. a 90. letech 20. století*

Práce je velmi zajímavě tematizována a respektuje význam stereotypů a modelů, produkováných populární kulturou (v níž film zaujímá jedno z předních míst), v životě moderní společnosti. Trpí nicméně několika nedostatky, z nichž nejpatrnější je dosti omezený rozsah použité literatury (v připojené bibliografii mylně označené jako „knižní prameny“; mezi soupisem pramenů naopak postrádám seznam komentovaných filmů); tento nedostatek pak nutí autora, aby v obecnějších partiích více či méně reprodukoval nepočetné texty a užíval další přejímací techniky, o nichž svědčí stránkové citace. Koncepční výhrada se týká zejména nedostatečného provázání metamorfóz filmového portrétu Indiána (popř. hollywoodské westernové produkce) s proměnami celospolečenské atmosféry v poválečném období.

Úvodní přehled, který se vymyká ze zadání, je – vzhledem k svému rozsahu – nutně tezoovitý, málo konkrétní (chybí názvy filmů, které by dokumentovaly obecná tvrzení) a občas ulpívá na klipovitých kuriozitách; bylo by např. užitečné uvést, *jakými* nátlakovými prostředky mohli Indiáni (a kteří) prosazovat emancipační představy a požadavky vůči mocným filmovým studiím (a kterým). Zajímavá by byla i role veřejné poptávky: „indiánský“ film z r. 1925, byť pro danou dobu atypický, patrně odráží obecnou změnu postoje k vytlačování rasových menšin jako autonomních subjektů z americké minulosti, kterou lze zaznamenat např. ve školní výuce apod. K interakci mezi federální politikou a produkcí soukromých korporací, jakými byla filmová studia (s. 18), existuje literatura, není však citována – jedná se o dosti komplikovaný a proměnlivý vztah.

K poválečnému vývoji westernového žánru jako jednoho z vlivných kulturních a ikonických sebevyjádření americké identity existuje bohatá literatura, která tento proces dává do kontextu celospolečenského vývoje a převažujících veřejných postojů. Tyto vazby autor částečně respektuje, usiluje zachytit – byť zkratkovitě - rezonanci emancipačních procesů do filmové produkce od přelomu 60. a 70. let, nicméně samotná rekapitulace indiánského hnutí (s. 24-28) je zbytečnou odbočkou. Zachycení složitého kulturně-sociálního fenoménu je podáno v rovině odpovídající bakalářské práci, prospělo by zdůvodnění výběru analyzovaných filmů z široké nabídky (pominuta např. z hlediska tématu nejednoznačná díla Johna Forda *Searchers* 1956 či *Cheyenne Autumn* 1964), a dále charakterizace jejich někdy skrytě ambivalentního ideového poselství (místo reprodukce obsahu či uvedení kuriozit), stejně jako alespoň stručný poukaz na komerční momenty (vliv populárních „pozitivních“ indiánek-mayovek z produkce BRD, jejichž úspěchu u evropského publika si američtí distributoři byli dobře vědomi).

K vlastnímu tématu, jak je definováno v názvu, se autor dostal až na s. 29 a věnoval mu tak jen asi polovinu textu. Je patrná slabá základna v literatuře a navíc absence kritického postoje k užívaným titulům (autoři zjevně vesměs podporují aktivistické hnutí), komentování filmů 80. let (29-31) činí poněkud chaotický dojem. V případě pro autora klíčového filmu *Powwow Highway* chybí zdůvodnění jeho mimořádného významu (a autorského výběru); děj zčásti nahrazuje analýzu. Z hlediska výkladu a hodnocení rasového poselství filmů se pro autora zdá být určující „emancipační“ kvalitou angažmá herců indiánského původu, což je ovšem samo o sobě sporný ukazatel - srov. analogii s černošskými aktéry počínaje diskusním *Hádej, kdo přijde na večeri*. Ve fragmentu 90. let rovněž postrádám hlubší analýzu; např. postava Maguy, jež je v Cooperově literární předloze zřetelně nejpropracovanější a v protikladu k šablonovitým kladným (bílým i indiánským) hrdinům zdaleka ne schematická, by složitější pohled vyžadovala, stejně jako umělý historický konstrukt *Pocahontas*. V autorově výkladové linii vlastně nenastal po nástupu politické korektnosti a „obrácených znamének“ žádný posun od aktivistického černobílého vidění ke komplexnějšímu pohledu, což by si zasloužilo komentář.

Práce obsahuje požadované formální náležitosti, orientaci by pomohl připojený soupis komentovaných filmů s rokem vzniku a minimálně celým jménem režiséra. Vzhledem k teoretické náročnosti zvoleného tématu lze pominout jistou deskripci na úkor obecnějších závěrů a sociokulturních analýz. Předložený text jako celek nicméně vyhovuje požadavkům bakalářské práce a hodnotím stupněm 2.

25. května 2012

Posoudila: S. Raková